

KOMPLEKSNI

KOMPLEKSI

str. 4

PORABSKI

UČITELJ-

STEBER

SLOVENSTVA

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. aprila 1993 Leto III, št. 7

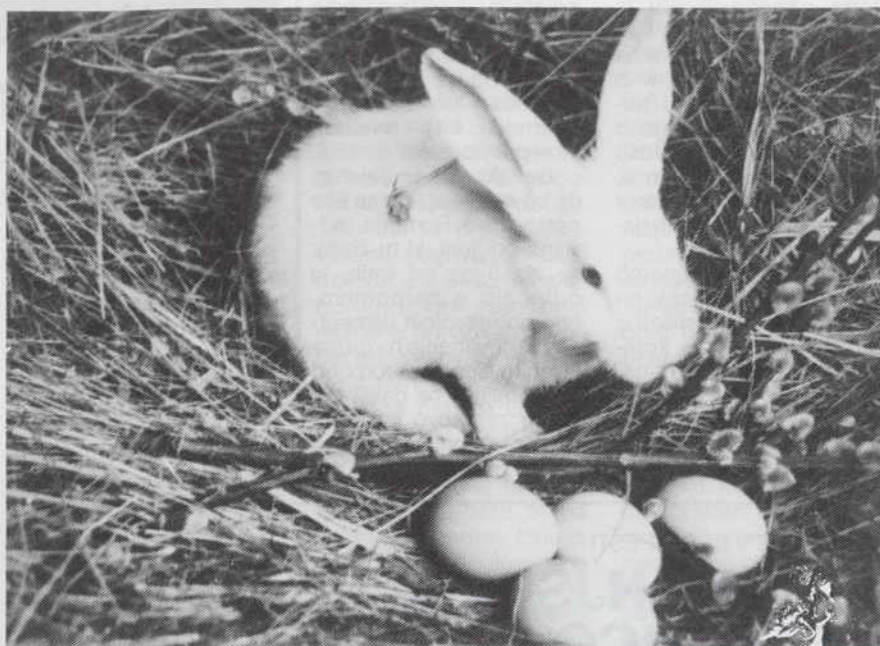
VÜZEM GNAUKSVEJTA

Gnesden vse večkrat tak čiti človek, ka mi, ljudje se ne znamo več tak veseliti svetkom kak gnauksvejta. Če si pa premišlavamo, zakoj je tau tak, morerno prevideti, ka je tomi zrok nika nej drugo, kak dobrauta.

Prebližava se vüzem. Gnauksvejta smo mi, mlajši spoj čakali te velki svetek. Velki keden je že takši bijo, ka se je listvo skauz pripravlalo na vüzem. Na velki petek je nej slobaudno bilau venej delati. Skauz smo post držali. Na veliko soboto smo se pa strašno pripravlali na gorstanenje, vsi smo šli v cirkev. Gda smo pa šli prauto daumi, te so pa že podje vsenakraje strašno strejlali, pokali pa velke ognje nalagali. Gda smo že vekši bili, so nas stariše pistili ogenj gledat titi. V soboto so že vsepovsedik šonko sküjali. Gestí pa z nje nej slobaudno bilau, zatok, ka je eške post bijo pa zatok, ka je meso eške nej posvečano bilau.

Mi mlajši smo žmetno čakali vüzemske nedelo. Že rano zazrankoma smo gor stanili. Med nami nakak je mogo k ranoj meši titi, gde so meso svečali. Mati so vküip spakivali v cejkar šonko, krii, jajce pa (h)ren. Tistoga reda so že držine mele doma bicikline. Etak smo največkrat z biciklini šli v cirkev. Bili so takši tü, kakoli so daleč bili od cirkve, so nej meli bicikline pa so peški nesli svečat.

Kakoli smo mi z biciklini leteli, naš eden sausad je

peški furt prva prišo domau, kak mi. Na tau se eške gnes dobro spominjam.

Na vüzem k desetoj meši je pa vsakši človek iüšo. Pri meši je pa nej leko bilau. Eden keden smo se postili, na vüzem zazrankoma smo pa vcuj skočili k šonki pa se fejs najeli. Te smo pa samo tak vküip kapali v cirkvi. Ja, nej smo včeni bili k takšoj dobroti, zatok nam je vüzem ostano v spomini kak nika posebno.

S tejmi misli Vam želem v imenu Slovenske Zveze blajžene vüzemske svetke pa mir.

I. Barber

"PRIPADNOST K NARODU SE PRIDOBIVA V DRUŽINI"

30. in 31. marca je bil na dvodnevem obisku na Madžarskem dr. Peter Vencelj, državni sekretar pri Zunanjem ministrstvu R Slovenije. Gospoda Venclja, ki se ukvarja s problematiko Slovencev v Zamejstvu in po svetu, je vodila pot najprej v Monošter, na Zvezo Slovencev.

Predstavniki Zveze so gospoda Venclja seznanili s položajem porabskih Slovencev, s perečimi problemi na področju šolstva, cerkve, gospodarstva in informiranja. Tako smo iz analize lektorice za slovenski jezik v Porabju zvedeli, da se na tem območju ne more govoriti o dojezičnosti v smislu dvojezičnega modela, ki ga poznajo v Sloveniji, oziroma to, da na porabskih šolah delajo po zelo zastarelen učnem načrtu za slovenski jezik. Ker se je v zadnjem desetletju situacija zelo spremenila (učenci prihajajo v šolo z zelo šibkim znanjem tudi domačega slovenskega narečja), velikokrat tudi učbeniki ne ustrezajo potrebam porabskih šol. Zato se je problema treba lotiti kompleksno na podlagi novih učnih načrtov. Kot že tolikokrat, se je spet omenil problem slovenskega bogoslužja na Gornjem Seniku, pri reševanju le-tega

pa je gospod Vencelj obljubil vso podporo.

"Pripadnost k narodu se vendarle temeljno pridobiva v družini. Zavest šola lahko nadgradi, dogradi, vendar korenine postavlja vzgoja v sami družini. Če starši z otrokom doma govorijo madžarsko, otroka pa silijo, da v vrtcu pol ure dnevno govori slovensko, to je po mojem nekaj, kar bi skoraj lahko imenoval nemoralno. Zato je treba najti pot do staršev, zlasti mladih staršev. Tudi cerkev lahko in mora odigrati pri tem pomembno vlogo," je povedal med drugim dr. Vencelj.

Poudarjeno je bilo, da so pri utrjevanju zavesti zelo važni neposredni, vsakodnevni stiki med sosedi, temu pripomorejo kulturni, športni in nenazadnje tudi gospodarski stiki.

Pogovora se je udeležil tudi veleposlanik R Slovenije v Budimpešti, Ferenc Hajós, predsednik občine Murska Sobota, Andrej Gerenčer in svetovalec vlade, Geza Bačić.

Gost se je srečal tudi z monoštrskim županom, nakar je nadaljeval pot v Sombotel in Budimpešto, kjer je imel več razgovorov.

-MS-

PRESEDNIK MILAN KUČAN NA POGOVORU V MURSKI SOBOTI

KLICI "NA POMOČ!" SO PREMALO

Zlasti o neugodnih gospodarskih gibanjih je tekla razprava na pogovoru predsednika države Milana Kučana z vodilnimi predstavniki pomurskega gospodarstva. Razmere se res kaj dosti ne razlikujejo od položaja na ostalih območjih države, so pa zaskrbljujoče in terjajo večjo zavzetost v vseh okoljih. Samo nekaj podatkov za ilustracijo: proizvodnja je manjša za dobrih dvanajst odstotkov, stečajni postopek je bil uveden v dvaindvajsetih družbenih in šestih zasebnih podjetjih, stopnja nezaposlenosti pa je že blizu šestnajstih odstotkov. Nekoliko svetlejša točka v teh podatkih je izvoz, in sicer je bil lani večji za dobrih sedem odstotkov. Kako varljive pa so lahko statistične primerjave, je ravno najbolj očitno pri izvozu, kajti konfekcijska tovarna Mura je izvozila lani za 86,7 milijona dolarjev blaga in storitev, ostala pomurska podjetja pa so skupaj izvozila manj od te tovarne. Če so torej, vsaj statis-

tično gledano, podatki o pomurskem izvozu še kar ugodni, pa izvozniki niso ravno zadovoljni s tečajem tolarja, za katerega pravi, da je njegova vrednost precenjena za deset do dvajset odstotkov. Uspešna izvoznica Mura se sicer ne zavzema za večje spremembe tečaja, predlaga pa ustrežnejše stimulacije, s katerimi bi vzpodbujali izvoz in pa zmanjšanje različnih obremenitev gospodarstva. Vsaj deloma so optimistične napovedi tudi iz pomurskega turizma, kjer ocenjujejo, da bodo letos naštehi 500 tisoč nočitev in iztržili za 30 do 40 milijonov mark. Govorijo o novem razvojnem ciklusu v pomurskem turizmu, tako v Radencih, kakor v nekaterih drugih turističnih krajih.

Največ kritičnih pripomb in neke vrste "klicev na pomoč!" pa je bilo slišati iz ust predstavnikov kmetijstva. Tepejo jih neusklajene cene, draga posojila in še marsikaj, o čemer bi se morali čimprej dogovoriti na državni

ravni. Zato bi morali tudi izdelati strategijo razvoja kmetijstva v Sloveniji, so menili v razpravi.

Po tem, ko je slišal "tožbo" prekmurskih oziroma pomurskih gospodarstvenikov, je predsednik Milan Kučan povedal, da tudi Slovenija nima nikakršne razvojne vizije, da rešuje probleme na kratek rok. Za Pomurje je dejal, da je v zadnjih letih res kritično nazadovalo, zato bo moralo izkoristiti vse svoje regionalne prednosti. Tudi bližino meja (kar je kratkoročno lahko problematično, dolgoročno pa je zagotovo prednost) in vse druge prednosti, ki jih svet ob Muri premore.

Vsekakor pa je dejstvo, da bo marsikaj, kar se tiče perspektive Pomurja, odvisno od ljudi, ki tu živijo, še zlasti pa od onih, ki odločajo o najpomembnejših razvojnih usmeritvah. Izgovarjanje na druge je lahko sicer kratkoročno sprejemljivo, na daljši rok pa se zagotovo ne more izkazati za opravičljivo.

eR

OTTO VON HABSBURG V LENDAVI

Obisk pri madžarski manjšini

Na Madžarskem se je pred kratkim mudil predsednik Panevropske unije in član Evropskega parlamenta, sicer pa poslednji potomec avstro-ogrskih monarhov Otto von Habsburg. Ob tej priložnosti je narodnostne skupnosti so ga seznanili s položajem Madžarov v Prekmurju gostu pa so se tudi zahvalili za njegov delež pri osamosvajanju Slovenije. Predsednik Panevropske unije je menil, da je že

Otto von Habsburg je prišel v Lendavo, ker je to obljubil narodnostni poslanki Mariji Pozsonec

za nekaj ur prestopil madžarsko-slovensko mejo v Tornyiszentmiklósu oziroma v Pincah in se sestal s predstavniki prekmurskih Madžarov.

81-letnega nesojenega monarha so v vaškem domu v Pincah pričakali gostoljubni domačini. Visoki gost je pohvalil madžarsko narodnost v Prekmurju, ki je kljub svoji majhnosti uspela ohraniti svoj jezik in nacionalno identiteto.

Na pogovorih z vodstvom Pomurske madžarske narodnostne skupnosti, ki so potekali v lendavskem hotelu Lipa, je Habsburg večkrat spregovoril o pomenu evropskega združevanja, pa tudi o vlogi, ki jo imajo pri tem mali narodi in tudi manjšine. Predstavniki

preteklost pokazala, da so države, v katerih živi več narodov in se govori več jezikov, bogastvo in da je torej pluralizem narodnosti in jezikov v Podonavju edina rešitev. "Vesel sem, da tak duh živi v Sloveniji, medtem ko po drugih državah, pogledjmo samo primer Transilvanije pa Slovaške, za madžarsko narodnost ni tako," je povedal Otto von Habsburg.

Visoki gost je ne koncu povedal, da bo Madžarska postala polnopravna članica Evropske skupnosti konec leta 1995 ali v začetku 1996, medtem ko za Slovenijo predvideva da se bo to zgodilo konec tisočletja.

S. Eöry

MINISTRI SREDNJEVROPSKE POBUDE V BUDIMPEŠTI

SLOVENIJA ZA MANJŠINSKO KONFERENCO

V Budimpešti so se na konferenci Srednjeevropske pobude zbrali ministri osmih držav, zaradi vojne pa se srečanja ni mogel udeležiti bosanskohercegovski zunanji minister. Slovenski zunanji minister Lojze Peterle se je posebej pogovarjal z vsemi svojimi kolegi, daljši pogovor pa je imel z zunanjim ministrom dr. Gézom Jeszenszkyem. Zunanji ministri so se pogovarjali tudi s premierom Józsefom Antallom.

Gostitelj dr. Géza Jeszenszky je v svojem pozdravnem nagovoru namenil veliko pozornosti razmeram v nekdanji Sovjetski zvezi in Jugoslaviji, še zlasti v Rusiji ter Bosni in Hercegovini. Zunanji ministri so obsodili nasilje v Bosni in Hercegovini.

Slovenski zunanji minister Lojze Peterle je ocenil, da je postala Srednjeevropska pobuda pomemben partner dogovarjanja v Evropi. Kar se

tiče konkretnih nalog, je slovenski interes zlasti v sodelovanju pri infrastrukturnih projektih, kot so cestne, železniške in telekomunikacijske povezave, v delovni skupini za znanost in tehnologijo, za kulturo, pri ustanavljanju malih in srednjih podjetij in tudi na mnogih drugih področjih. Važno vlogo pri doseganju konkretnih rezultatov ima tudi Evropska banka za obnovo in razvoj, brez katere vrste projektov in nalog ne bo mogoče uresničiti.

Dalje se je slovenski zunanji minister zavzel tudi za ustavitev vojne v Bosni in Hercegovini in dejal, da trpljenje ljudi in grozodejstva, ki so se zgodila in se dogajajo, ne bremenijo le agresorja, ampak so hkrati madež na vesti mednarodne skupnosti.

Minister Peterle je v Budimpešti tudi dejal: "Posebej bi rad pozdravil usmeritev predsedujoče, Repu-

blike Madžarske, ki posveča posebno pozornost sodelovanju držav članic Srednjeevropske pobude na področju problematike manjšin. V tem vidim pomembno obogatitev našega siceršnjega dvostranskega in večstranskega sodelovanja na tem področju z našimi sosednjimi državami, ki so vse tudi članice Srednjeevropske pobude. Zato podpiram odločitve o konferenci o manjšinah, na katero bodo povabljeni tudi predstavniki manjšin in na kateri bo tekla razprava o zaščiti manjšinskih pravic."

V daljšem pogovoru sta zunanja ministra Géza Jeszenszky in Lojze Peterle obravnavala vrsto pobud za boljše sodelovanje med državama. Podpisala sta tudi dogovor o sodelovanju med ministerstvom in se dogovorila za skorajšnje delovno srečanje.

eR

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 11.10 na 2.

programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo 10. aprila

NAŠE ŠOLE (9)

PRVIČ V GAJICI

Po ABC knisiczi na narodni soul haszek iz 1790 je po osemdesetih letih izdal Janoš MURKOVIČ prvi pa tudi zadnji

ABECEDNIK

KATHOLIČANSKE VESNICKE ŠOLE
TO VILJANI S. STIVANA DRUBE

BY KIZO
HÁRÁNYI TANÁCA
KÖZÖSSÉG-REGULÁCIÓ

MURKOVICZ JÁNOS HELLATINUSOKA
SŐLLÉSE

H. NATIS

V. PESTI
STAMPARI VU „ATHENAEUM“ A STAMPARI
1874.

slovenski abecednik za katoliške šole v Slovenski krajini. Posebnost te knjige je, da je bila natisnjena v gajici, ne pa z madžarskim črkopisom: ABECEDNIK ZA KATHOLIČANSKE VESNICKE ŠOLE... V Pešti... 1871. Hkrati je izšla v gajici tudi prva čitanka za katoliške šole v prevodu Jožefa BAGARYJA: PRVE KNJIGE ČTENYA ZA KATHOLIČANSKE VESNICKE ŠOLE... V Pešti... 1871. Slednja obsega krajša berila: šaula,

hiža, hižne stvari, dvor, ograd, cerkev, selo, britiv, paule, gorice ino vrehj... krava, moja kokauš, fčelica, spevne ftice, voda, dežč ide, zemla, zrak, nebeško zburkanye, néba...vrejmen... sankanye... neboj neluden, rodovina, dejte ino roditelje, dobro dejte pri domi, zahvalno dejte, nsvajuijte se, dobro dejte vu cerkvi, na vulici, pri lückoj hiži, nesrečnoga moremo milivati nej žnjega norca delati, dobro dejte na pauli... poštuj starce, pošten bojdi...

MURKOVIČEV in BAGARIJEV učbenik so uporabljali v prvih dveh razredih do leta 1918. MURKOVIČ je poskušal jezikovno zblížiti Prekmurce z ostalimi Slovenci onstran Mure. V nasprotju z evangeličanskim piscem KARDOŠEM, ki je v svojih knjigah ohranjal madžarski črkopis, ohranjal stari knjižni jezik protestantskih piscev in ga je še odtujeval ljudstvu s svojimi tvorbami in hungarizmi, da bi tako ustvaril "vendski jezik".

Marija Kozar

PISMO IZ SOBOTE

GOSPOUD PADAR, KA JE NARAUBE Z MENOV

Nauvi cajti nosijo s sebov naove probleme, pa tak se tem nauvim cajtom cajtongi tó morajo prilagajati. Zatok se mi vidi, ka v tom našom Porabji pogrejšam en takšen tau cajtunga, ka bi bole na moderen način šau cuj k ljudstvi. Ge tak pravim: moderen človek dosta problemov ma, ka jih je včasi nej emo, pa telko cajta tó nema, ka bi je spraiti rešavo. Zatok sitak brodim, ka bi Porabje tó moglo reševati ali pa bar probalo reševati nešterne probleme, ka ji ma moderen človek. Gviušno poznate novine, ka notri ljudstvo vsefele spitalve, pa te nekšen mauder odgovor na takšo pitanje dobijo.

Na takša pitanja največkrat odgovarjajo takši doktori za diušo ali psihologi, kak se njim navčeno pravi. Zato bi ge bio trno vesel, če bi se na tej naših stranej tó kaj takšoga najšlo. Gviušen sam, ka bi dosta več ljudstva prebejralo Porabje, če bi se kaj takšoga zgodilo. Najbole bi pa vsaki dva tedna čakala moja tašča Regina, trno čedna ženska, stera ma telko problemov, ka bi leko vse njene probleme naklali

na eden velki kamijon, pa bi ške dosta njih doma ostalo.

Moram povedati, ka ge tó rad prebejram takša pitanja po novinaj, ka če povem po istini, menč bole drügi problemi zanimajo, kak pa moji. Tak sam eto prešto pitanje nekše ženske, stera je nej najbole srečna v svojom žitki pa psihologa vsefelč spitalve. Tak je napisala: "Stara sam malo več od svojoga moža. Dece nemava, ka nej bilao za takšo delo cajta. Ške skauz se mava radiva, nej več tak fejst, kak gda mi je ške dvoro, dapa vseeno. Dosta odiva kauli, z dosta lidmi se srečavleva, pa te tam vidiva, kak se drugi majo. Zdaj se začajo moji problemi. Vsi najini pajdaši so nekak bole načišni, kak mivadva, kak bi pravla, bole njin ide vsevküper. Bole kak se srečavlemo, bole sem njim nevoščena. Tak tadale ne vem, če mo ške gda šla v tao družbo, ka se čedale slabše počütim. Moj mauž pa po drugoj strani tak uživle, ka me straj praviti, naj se s pajdašami več ne dobivleva. Gospoud doktor, povejte mi, prošim vas, ka aj napravim? Je mo: gouče

z menov kaj naraube?"

Pod tem pisanjem je psiholog fejst na kratko odgovoro: "Draga gospa, mislim, ka je stvar fejst enostavna. Čista gviušen sam, ka vsaki od njih ma ške kakšoga ali moškoga ali žensko, za steroga mouž ali žena ne vejta. Zato vam leko samo tao povem, ka si vi tó kakšoga najte, pa te de vam mogaúce lepše na tom svejti."

Nej trbej ekstra povedati, ka je moja tašča Regina, trno čedna ženska, tou pisanje desetkrat preštejla. Nika je nej komentejrala, samo je čista potiuima dala novine vkraj pa šla küjat obed. Skoro sam že pozabo, ka je dugo, preveč dugo štejla probleme njoj nepoznane ženske. Mislim, ka je minilo pet dni od toga, ka sta z možom prišla od pajdašov. Un je bio jako dobre vole, moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa takše, ka se vse bliskalo po kuči pa grmelo. Nika sam nej spitalvo, včasi pa sam se spaumno, ka je svojcajt preštejla. Zdaj že en lejpi cajt nejsta nikam šla. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je vsakši den baukše vole, njeni mouž, moj test, pa vsaki den bole čemerasti.

Zdaj si ge tak brodim, ali je tisto pisala una pa je dejte zatajila, ka je ne bisto prepozno, ali pa je tisto čista slučajno vonajšla. Kakkoli že, novine smo doj povedali. Zdaj ne vem, če je meo doktor prav ali pa je moja tašča Regina, trno čedna ženska, probala delati po njegovih tanačaj, pa njoj je nej gratalo.

Ge pa ške vseeno tu pa tam poglednem novine. Tak naskrivma. Ne vem, če sam eto nej prešto nekaj takšoga, ka bi leko napiso Reginin mouž. Vidite, kroug se vrtil dale. Zavolo toga mislim, ka bi bilao čedno, če bi naše novine tó mele takšo rubriko. Te bi kaj več zvedili od naših bližnjih pa od sousidov tó. Takšo nas pa navadno najbole zanimle. MIKI

JE ZAVIST ZELENA ALI RUMENA ?

Na vprašanje najdete odgovor v Madžarsko-slovenskem frazeološkem slovarju Franceka Mukiča, ki smo ga pred dvema tednoma predstavili v Monoštru, Murški Soboti in v Ljubljani. Kot smo vas že seznanili, slovar je izdala Zveza Slovencev.

Na predstavitvah je bila vsepovsod precejšnja udeležba. Kot je sam avtor povedal (njegove članke lahko berete v vsaki naši številki), je za to, da bi začel zbirati gradivo za frazeološki slovar, imel več razlogov. Prvič to, da se je kot otrok in študent, potem pa kot prevajalec, velikokrat znašel v nelagodnem položaju, ko bi nujno moral pogledati, poiskati kakšen izraz, toda ni imel kje.

Na predstavitvi v Monoštru

kati kakšen izraz, toda ni imel kje.

"Jaz sem na začetku začel zbirati posebnosti. Najprej

sem primerjal knjižno slovensčino s porabsko slovensčino, ker nas tudi porabsčina velikokrat zavede. Primerjal sem slovensčino z madžarsčino, kajti porabski Slovenci živimo pod močnim vplivom madžarskega okolja. Ta položaj velikokrat povzroča, da se znajdemo v jezikovnih škripicah. Slovar sem namenil predvsem Slovincem v Porabju, verjetno bo pa koristil tudi Madžarom v Sloveniji," je poudaril Francek Mukič.

Slovar je na razpolago vsem, ki se zanimajo za slovenski jezik. V Monoštru se dobi na Zvezi Slovencev. Cena slovarja je 500 forintov.

-M.S.-

ITALIJANI NAGAJAJO

Na Malti je pred kratkim zasedal odbor parlamentarne skupščine Sveta Evrope. Razpravljali so tudi o vstopu Slovenije v Svet in pri tem je vložila Italija posebno resolucijo in zahtevala izpolnitev nekaterih pogojev. Enajst podpisnikov italijanske delegacije je ministrskemu komiteju Sveta Evrope predlagalo, da pred sprejemom Slovenije ponovno premisli, ali Slovenija izpolnjuje pogoje o zaščiti italijanske manjšine.

Vodja slovenske delegacije Borut Pahor je posredovanje Italijanov na Malti takole komentiral: "Na podlagi neformalnih pogovorov z večino drugih parlamentarcev upam in pričakujem, da predlog Italijanov ne bo povzročil spremembe odločitve glede glasovanja na majskem zasedanju v Strassbourgu."

ITALIJANI POD-
PISUJEJO

Na eni strani Italijani nagajajo, na drugi pa podpisujejo s Slovenijo različne sporazume. Pred dnevi sta ministra za promet Igor Umek in Giancarlo Tesini podpisala sporazum o prometu, tako o cestnem in železniškem kot o zračnem. Tako naj bi že petega maja poletela prva letala slovenskega letalskega prevoznika Adria-Airwaysa od Ljubljane do Rima. Redna letalska zveza med mestoma naj bi bilo vzpostavljena trikrat tedensko.

VIŠJE KAZNI V
PROMETU

V soboto, 27. marca je začel veljati zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških. Bistvo novosti so trikrat višje kazni. V primeru, če voznik za več kot 30 kilometrov prekorači dovoljeno hitrost, bo moral k sodniku za prekrške. Sicer pa se kazni za različne prekrške gibljejo od 1.125 do 12.000 slovenskih tolarjev.

SEJEM GRAD-
BENIŠTVA

Prejšnji teden je v Gornji Radgoni potekal 7. mednarodni bienalni sejem gradbeništva in gradbenih materialov. 298 razstavljalcev je prispelo iz 13 držav, 3 tudi iz Madžarske.

MI SLOVENCI,
MI SE NE PODAMO... (7)

KOMPLEKSNI KOMPLEKSI (1)

Prvi kompleks v nam, porabski Slovencaj je gvišno tisti **zgodovinski**. Tau, ka so nas drugi, vekši narodi (nemški, vogrski) dojgledali. Največkrat ranč s tem, ka so se nam conali s cono Vend. Zatogavolo je dosta porabski Slovenov zatogilo svoj materni gezik. Nej samo takšo formo, ka so o sebi pravili, ka ne vejo več slovenski. Tau je bilau, pa je, sploj karakteristično za ništarne, šteri so odišli na Vogrsko, pa gda so za pau leta nazaj prišli, so pravili, pa pravijo, ka uni več ne vejo slovensko. (Gvišno vejte tisti hejc o bejlom elefanti, šteri se prej na žmetni vči, pa na leki pozabi.) Človek tak to leko zatagi svojo materno rejč, ka si ranč ne brodi, ka tau dela. Napriliko kak največ danešnji mladi slovenski parov, šteri eške nad sebov gučijo slovenski, depa svoje mlajše več samo vogrski včijo. Liki v tej drugi skupini so bole takši, šteri majo nikše lagve spomine zatogavolo, ka so Slovenci. Ali zato, ka so se jim conali samo zato, ka so nej Vaugri ("vonječi Sloveni"), ali pa zatogavolo, ka so nej dobro znali vogrski gučati. Zdaj pa te mislijo- nemajo istino -, ka do njihni mlajši samo te znali dobro vogrski, če nedo gučali slovenski. Po drugom tali pa, če nedo gučali slovenski, jim niške nede mogo vauči metati, ka so nikši tihinci, šteri nikšo čudno rejč lobočejo. Te zgodovinski kompleks, kak vejmo iz naše vsak-danešnje prakse, nam je dosta škode naredo. (Gnesnaden več samo sploj malo mladi slovenski starišov ge v Porabji, šteri svojo deco slovenski včijo. Depa naj je potolažim, uni najbole čedno delajo!)

Ze sam si dostakrat gordjau, ka o našaj slovenskaj škonikaj, lerancaj več nika nemo guču,

ka ništarni mislijo, ka je meni fanj, če nji leko šinfam. Nikak nej! Če sam je včasik rejšan kaj drego, tau je vsigder samo zato bilau, ka sam viudo, kak naše slovenstvo nanikoj dč, uni pa ne naredijo telko, kelko bi mogli narediti - pa bileko naredili -, če bi poslušali na svojo **slovensko dušno vejst**.

Naj nedo čemerni, ge tak vidim, kak če bi nji to malo sram bilau toga, ka so porabski Slovenci. Nej malo ji je bilau takši, šteri so s svojimi slovenskimi učenci zvün slovenske vore vseposedik samo vogrski gučali. Nej malo je nad njimi takši, šteri se s svojimi kolegami, ranč tak škoniki slovenskoga gezika, to madžarsko pogučavajo. Lidgč, šteri od slovenske rejči živčjo, se nad sebov madžarsko pogovarjajo. Naj mi ne zamerijo, depa je tau malo tak, kak pregovor pravi, ka: **vodau predgamo, pa vino pigčmo...**

Ništarni slovenski pedagogi pa kak če bi malo zvišeni bili, ka so se z domanjo slovensko lüstvo v vesi to nej trnok radi slovenski pogučavali. (Zgodovinsko pogojeni element sramüvanja svojoga porabskoga slovenskoga gezika.)

Po drugom tali pa - tau pa je nej samo njina hiba - so se knjižno slovensko rejč (slavski) to nej tak fejš navčili, ka bi se gdekoli, gdakoli viupali v tej rejči komunicirati. Sploj če je stoj navzoči iz Slovenije. Logično je, ka so se nazaj držali, gde so se leko. (Drugi moment zafrustriranosti zavolo materne rejči.)

Če bi pa tak fejš bili zavedni (öntudatos), ka bi vseposedik v Porabji gučali nad sebov pa s svojimi učenci knjižno slovenščino, bi to nej dobro bilau, ka te bi pa našo lüstvo tak pravilo: ka pa té tu zdaj nikše ronje

trausijo, pa se fajni delajo! (Tretjo delo, za šteroga volo leko pride do posebne porabske traume.)

Tau, ka sam do tegamau piso, sam si nej ge sam vözmislo - zato, ka bi škonike pa lerance čemeriu -, liki tak so čütili, čütijo slovenski stariške to. Tisti, šteri eške včijo svojo deco slovenski, šteri pa ne včijo, pa eške bole. Dostakrat si tak mislijo: ka pa te té mantrajo deco s slovenskim gezikom, če pa sami neškejo gučati slovenski, nej z mlajšami, nej z nami, nej sami nad sebov. Tak te leko, ka so ništarni pedagogi - što se ne čüti za takšoga, naj ne vzeme kritiko nase! - več na kvar bili naši slovenski kulturi, kak na (h)asek.

(Vekše škode ne moreš narediti, kak če mlajšom za cejli žitek volau vkraj vzemeš od slovenskoga gezika. Kak naj bi deca z veseldjom nücala slovenski gezik, če pa vidi, ka tisti, šteri bijim mogli peldo kazati, se (h)abajo slovenščine. Tau, če človek mlajše en par slovenski rejči navči, je celau malo, če poglednemo, kelko škode se leko naredi z lagvov peldov.)

Te se pa nej tarbej čüdivati, ka je nej tak dugo v

Števanovci na veškomo djilejši gorstanila ena porabska Slovenka, pa pravila, ka prej ka tarbej njine mlajše pet vor na keden mantrati s slovenskim gezikom, pa naj bi namesto toga matematiko včili.

Znate **mati** ka? - **Mate-mati**-ka! **Máte** mati, ka - ste steli: **1 + 1 = 2**.

Tak bi se to leko malo pohejčali, če bi nej znali, ka leko, ka tista mati, v dani situaciji, má prav. Če malo pomislimo na vse tisto, ka smo dotegamau povedali.

Leko, ka bi se mi, porabski, slovenski intelektualci najprva to malo računati mogli včiti. (Pa bi te takšim materam mčne duše leko povedali, ka mislimo o njenom mišlenji.) Nika takšoga, ka: **1 tihinski gezik + 1 tihinski gezik = 2 tihinska gezika**. Pa ka: **1 tihinski gezik + 1 tihinski gezik < 1 materni gezik**.

Po domanje povedano, dve tihinski rejči (plus matematika) so nej telko vrejdní, kak ena materna rejč.

Po vogrsko: **kétszer kettó néha öt**.

Francek Mukič

OBIŠČITE KOMPASOVE
BREZCARINSKE PRODAJALNE
(DUTY FREE SHOPE)
NA MEJNIH PREHODIH V

DOLGI VASI
KUZMI
GEDEROVCIH
RADGONI

***

BOGATA PONUDBA
UGODNE CENE
ODPRTO VSAK DAN OD 8. DO 20. URE

KAK ČE BI ONA BILA KRIVA

Kak dem gora na brejg pa furt više pridem, furt več vidim iz Kularskega rama. Sam stoji na brgej kak edan grad. Dapa kakšan grad je tisti, gde se ne vidi, ka bi liustvo živelo tam? Če bi nej vedo, ka ti še živejo, te bi gvišno tak mislo, ka že več lejt nej odo tu človek paulak rama. Kak če bi vedo, ka mi odi po glavi, edan velki pes skauči pred mč, aj vidim, što je gazda v dvaura. "Čako mo malo," si mislim, nekaj samo vöpride. Gda so minouti edan za drudjim šli pa tijoča bila, te sam že vedo, ka cejli den mo leko tu stau, pa dojn ne pride niške nej vö, zaman laja pes. Nutra staupim na dvera pa se poklaunim. Edan mali dejdak staupi pred mč. Vidlo se na njan, ka rejtko odi pri njim lučki človek. Gda sam jim tapravo, ka zaka sam prišo, z bejlim so me gledali.

"Mi smo že stari, ka ti dja vejn parpuvejdati," pravijo Kularski Djanoš. "Zovi ga nutra, ka stoji te tam vanej na trnaca. Ti tu šteš Porabje, zaka bi ma pa nej parpuvejdo," pravi njegva žena. Tak je bilau, nutra demo v tjojnjo pa si dolasedam k špajerta, zato ka vanej zavulč mrzlo bilau. Ona si pa k stola sedata.

"Nej sva furt takšiva bila, kak zdaj," pravijo Djanoš. "Človek ranč vpamat ne zema pa je že stari grato. Dja sam osemdesetšest, žena osemdeseteno lejt

stara. Gda smo eške mogli delati, te so nas nej njali, zato ka vse dola trbelo dati. Zdaj, gda bileko, zdaj smo pa že stari pa betažasti. Dja eške kak tak, dapa žena je že dvad-

vajsti lejt batežna. Te je dobro, da je človek eške mladi pa zdrav."

Parpovejdali bi kaj od seba?

"Šest nas je bilau doma, pet pojbov pa edna dekla. Oča so dvakart šli v Ameriko delat, aj si malo pejnaze parsložijo. S tisti pejnaz so tč ram zozidali. Nam mlajšom že te fejt tarbelo delati. Dvej bojne sam skauz išo. Gda bojni konac bilau pa vsaki tau mislo, ka baukše bau, te pa Rakoši prišo. Trifartala, ka smo parpauvali, dola nam tarbelo dati. Kak se že pravo, gda bi baukše bilau malo, te smo že starejši gratali pa žena tu obetažala. Žena, ranč tak kak dja, tu težko živlejnje

mejla, gda mlada bila. Trge so bile sestre. Oča jim je v bojna spadno, gda so še male bile. Gda so vekše bile, te so slözjit mogle titi, če so nej stele od gladi mrejtji. Težko

tauga mi pride na pamat, ka zdaj škem prajti.

Velko sarmastvo je bilau, dapa zato ladjni na viuzem, gda je banda igrala, so bili v krčmej. Pet, šest nas je sejldo kaulak stola pa aj ne ostanemo v špauta, če kakšna dekla sede dola k stola, vsakši nika malo vcuj dau pa smo kupili eno posanco vina. Iz tauga smo nej pili, tau samo za dekla bilau.

Zdaj pa že samo doma sediva, nedava nikam. Cejli den sva znautra rama, steri že ranč nej naš."

Zaka nej vaš te ram, gda so ga vaš oča zidali?

"Zato, ka sva ga odala enoma Peštara. Dočas ka živeva, dočas sva leko tu. Tecajt že tu dosta popravla Peštar na rama zato, ka že spoj na nikoj de. Nikoga nejmava, na koga bi ga leko njala, zato sva si tak zmislila, ka ga odava. Pejnazdje so tu dobro prišli. Nejmava penzijo, samo socialno podporo (segély) dobivava vsaki mejsac. Š tej pejnaz bi vudau nej mogla notrapotegniti v ram. Etak pa že Peštar nam vudau tč notrapotegno. Če de tau tak šlau tadala kak zdaj, te tak mislim, ka več starejšo liustvo pride na tau, kak mi.

Cene so visike, penzije pa niske. Tau ranč samo na djesti dojda," pravijo Djanoš pa na ženo poglednajo z takšim pogledom kak če bi ona bila za tau kriva.

-KH-

... DO MADŽARSKE

PORABSKE MASKE V MONOŠTRU

Od 1. aprila do 1. avgusta je v Muzeju Avgusta Pavla na ogled razstava Porabske maske. Razstavo, ki so si jo pred tem lahko ogledali na Ptujju, je postavila kustosinja Marija Kozar-Mukič.

KDAJ JE ODPRT MEJNI PREHOD?

Obveščamo potnike, da je mejni prehod Gornji Senik-Martinje odprt od 1. aprila od 7. ure zjutraj do 21. h - 9. h zvečer.

OBLETNICA GIMNAZIJE V MONOŠTRU

Leta 1893 je Ministrstvo za verske zadeve in šolstvo na prošnjo okrožja Monošter, Murska Sobota in Güsing ustnovilo Madžarsko kraljevsko državno gimnazijo v Monoštru.

V stoletju si je na njej veliko učencev pridobilo srednješolsko izobrazbo, pozneje pa se uveljavilo na različnih področjih, tako Atila Demjén v slikarstvu, László Csákányi pa v gledališki umetnosti.

10 let po ustanovitvi gimnazije so ustanovili šolski pevski zbor pod vodstvom Arturja Mathiasa, takratnega ravnatelja.

V soboto, 27. marca so ob 90. obletnici pevskega zbora v Monoštru priredili slavnostni koncert, ki je bil del praznovanja šolske 100-letnice. Na koncertu so zapeli skladbe Kodalya, Bárdosa in Gershwina.

Razen pevskega zbora gimnazije so nastopili tudi učitelji in učenci glasbene šole.

Program je obogatila predstavitev renesančnih plesov učencev nižje gimnazije in baletna-jaz-zovska predstava učencev 4. letnika gimnazije.

"ČE JE ČLOVEK DALEČ OD DOMA..."

Predstavniki Zveze Slovencev in uredništva časopisa Porabje so pred kratkim obiskali Slovensko društvo v Budimpešti. Društvo so ustanovili približno pred enim letom porabski Slovenci, ki so se zaradi službe ali družinskih razlogov preselili v Budimpešto. Med člani pa je tudi nekaj Prekmurcev, ki ali delajo ali živijo v glavnem mestu Madžarske.

Vodstvo Zveze je člane društva seznanilo z delom in načrti slovenske organizacije, nakar se je razvil pogovor. Od članov društva smo zvedeli, da želijo ohraniti stike s svojim rojstnim krajem, zato so veseli tudi časopisa Porabje. Tudi njih skrbi, da je v Porabju zelo visoka brezposelnost, oziroma da še zmeraj ni rešen problem slovenskega bogoslužja na Gornjem Seniku.

Člani društva se zavedajo, da je ohraniti identiteto in materni jezik v popolnoma madžarskem okolju še težje kot v samem Porabju. Zato je društvo organiziralo tečaj slovenskega jezika, ki ga vodi lektor za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Budimpešti.

Srečanja s Porabci v Budimpešti so se udeležili tudi pisatelj Feri Lainšček, igralec Milivoj Roš in režiser Andrej Mlakar, ki so govorili o svojem delu in odnosu do Porabja. Poslušalce je navdušil Miki Roš z odlomki iz Lainščkovih knjige Namesto koga roža cveti, ki jih je povedal v prekmurškem narečju.

-MS-

Med Slovenci v Budimpešti

PORABSKI UČITELJ - STEBER SLOVENSTVA, ALI...

Dober učitelj zna motivirati učence bolj kot laik, ker je za to usposobljen, (toda tudi najboljšemu se bo zgodilo, da kakšnega učenca ne bo mogel pripraviti do dela.)

Dober učitelj ima otroke rad, saj je pozitivna čustvena naravnost do otrok pogoj za opravljanje tega poklica, (toda tudi tistemu, ki ima otroke zelo rad, niso vsi enako pri srcu, in tudi temu se bo zgodilo, da kakšnega učenca kljub najboljši volji ne bo mogel čustveno sprejeti.)

Dober učitelj zna učinkovito poučevati - bolje kot laik, ker se je za to usposobil, (toda tudi on ne more naučiti vsakega učenca prav vsega. Če je še tako dober, bo imel tudi neuspešne učence.)...

Za uvod v razmišljanje o učiteljevem poslanstvu v porabski stvarnosti sem izbrala nekaj misli - mitov o dobrem učitelju - zapisanih v zborniku Osnovna šola na Slovenskem. Te misli so sicer zelo splošne in veljajo za učitelje v vseh časih in okoljih, rada pa bi spregovorila o učitelju in njegovem poslanstvu v okolju, kakršno je porabsko, o ciljih in namenih njegovega delovanja, o učitelju kot ohranjevalcu narodne identitete ter povezovalcu slovenske manjšine tostran meje z matičnim narodom. Razen splošnih vzgojno-izobraževalnih nalog bi učitelj naj opravljal tudi vse prej naštete, in predvsem te.

Pa je res tako?

Iz zgodovine vemo, da so učitelji bili pri vsakem narodu stebri narodovega samozavedanja, opravljali so vloge narodnih prebuditeljev, ohranjali so materni jezik in kulturo, borili se za uveljavljanje tega jezika in kljub močnim potujočim pritiskom tudi uspevali. Tem željam po ohranitvi narodne identitete so se vedno pridruževali tudi napredni cerkveni krogi, duhovniki, ki so skozi verske resnice uzaveščali v ljudeh ljubezen do lastnega jezika, pogovor z Bogom v domačem jeziku je lahko bil mnogo pristnejši od ponavljanja latinskih obrazcev, ki jih preprosti verniki največkrat sploh niso razumeli.

Pa dovolj zgodovine! Poglejmo v porabsko sedanost, v šolske učilnice, kjer danes v klopih treh porabskih šol sedi kakih 180

znanja željnih fantičev in dekl, ki se učijo slovenski jezik. Sicer so se nekateri (žal, redki) s slovenščino seznanjali že doma, predvsem pri dedkih in babicah, pa tudi v vrtcih, ampak pravo, načrtno učenje naj bi se začelo v osnovni šoli, posredovalci znanja ter predvsem pravilnega odnosa do slovenskega jezika pa morajo biti učitelji; učitelji, ki niso le mehanski posredovalci določenih jezikovnih znanj, ampak to, kar delajo, delajo z ljubeznijo do slovenskega jezika, naroda in kulture. Učitelj slovenskega jezika kot jezika manjšine mora biti tako strokovno kot moralno na visokem nivoju, sam pri sebi mora razčistiti določene dileme, predvsem pa mora imeti jasen cilj, zakaj vse to dela, kar pač dela; biti mora strpen in sposoben pristajati na kompromise, seveda razumno in odgovorno, nikoli pa v škodo lastnemu početju. Pedagoška etika ter zavest pripadnosti slovenski narodnosti skupnosti kot tudi strpno sožitje in plodno sodelovanje z večinskim madžarskim narodom naj so osnovna vodila vsakemu učitelju. Manjšine so bogastvo vsake države; biti strpen in kot pripadnik manjšine ustvarjalno sodelovati z večinskim narodom je odlika moderne družbene skupnosti, nove demokratične družbe, kakršni bi vsi radi pripadali. In v oblikovanju takih ljudi imajo eno najpomembnejših vlog prav učitelji.

Porabje ima v vseh teh pogledih prav specifičen položaj; slovenska narodna skupnost desetletja ni imela neposrednih stikov s Slovenijo. Porabje je bilo nekakšen otok sredi razburkanega oceana, nedostopen in skoraj pozabljen. Tako se je začel tudi slovenski jezik nekako izgubljati, pozabljati, temelji slovenstva so se zamajali do tal. A prišli so drugi časi: železne zavese so padle, socialistične trdnjave so se zrušile kot hišice iz kart. In pokazala se je priložnost za ponovno slovensko samozavedanje, za obnavljanje stebrov slovenstva v Porabju. In kdo drug, če ne učitelji slovenskega jezika, so tisti, ki so poklicani obnavljati te zamajane "slovenstva stebre stare"??

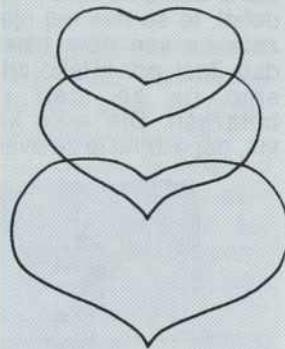
Torej učitelji. Učitelji, ki morajo biti sposobni svojim nadebudnim učencem utemeljeno pojasniti, zakaj jih poučujejo slovenski jezik, to seveda morajo primerno predstaviti tudi staršem, učitelji, ki ne bodo v zadregi, ko jih učenci sprašujejo, zakaj se v šoli učijo drugačno slovenščino, kot jo govorita dedek in babica, in katera teh slovenščin je prava... Učitelj mora otrokom pojasniti v prvi vrsti socialne zvrsti jezika, relacije knjižni jezik - pogovorni jeziki - narečje, opozoriti jih mora, da je knjižni jezik najvišja oblika jezika, ki se jo učimo v šoli, izpopolnjujemo pa svoje znanje z branjem, predvsem leposlovnih del. Slovenija ima čez 40 narečij; nekatera so od knjižnega jezika še dalje kot porabsko narečje. Primerjalno jezikoslovje je že davno utemeljilo, da je porabsko narečje del prekmurskega - goriškega narečja, torej narečna oblika slovenskega jezika, ki se je zaradi oddaljenosti, geografskih, političnih in drugih razlogov, razvijala malo po svoje; sicer pa tudi v Budincih, Čepincih, Dolencih, itd., torej čez mejo, v Republiki Sloveniji, govorijo narečje, ki je zelo podobno porabskemu, in niti največjemu nevednežu ali bedaku ne pride na misel, da to ni slovenski jezik, ampak nekaj drugega. Vse to torej je slovenščina. Narečni biser v ogrlici slovenskega jezika. Bogastvo. In sem spet pri učiteljih, ki verjetno ne bi imeli nobenih težav s pojasnjevanjem relacij med knjižno in narečno slovenščino, če bi jih poskušali učencem pojasniti na omenjen način. Tudi učenci ne bi imeli nobenih dvomov in uspavano slovenstvo bi se prebujalo tudi v mladem rodu.

In za konec: v svojem razmišljanju sem predvsem želela spregovoriti o tem, kakšen bi naj bil učitelj slovenskega jezika v porabskih šolah; poudarjam - bi naj bil! Če je tako, dragi učitelji, hvala Bogu! Če ni ali če povsem ni - vaš poklic, pedagoška etika ter moralna odgovornost do lastnega naroda vas zavezujejo, da bo. Iskreno upam in verjamem...

Valerija Perger

NAŠE PESMI (46)

POJMO NA ŠTAJERSKO

Pojmo na Štajersko, gledat, kaj delajo, gledat, kaj delajo, ali lubice tri.

Prva je kūjarca, druga je kōlnarca, tretja je lubica, moj ga srca.

Prvoj mo odo gejt, toj drugoj mo odo pit, to tretjoj mo odo spat, ali srce ladit.

Na stauli je pinten glaž, viná je štrijen glaž, zdaj se pa Micika, lūšno napij.

Micka me rada má, Baug nama srečo dá, ona 'de zibala, ali jaz bom pa spau.

Mic, Mic, Mic, Micika, ali kaj si mi tak žalostna, kaj si mi poslala, ali prstenk nazaj.

Moj prsten je srebro zlat, ali jaz sam pa tebi rad, ali ti boš pa Micika, moja vsikdar.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

STARI RECEJPTI ZA MLADE KŪJARCE

VŪZEMSKI KOLAČ

Vüzemski (velokonočni) kolač pečemo v rebrastom dugom ali kroglo lončarskom modeli.

Za vekši model vzememo 50 dkg mele, 3 dkg kvasa (drože) 12 dkg cukra, 1/4 lit. toploga mlejka, 15 dkg margarine 1/2 žlice soli, sok i lopinje edne limone (citrone), 4 jajce, 15 dkg rozin (mazsola).

Za preliv trbej 25 dkg cukra v praji, žlico limoninega soka 4 žlice vrauce vode, par zrnj kandirani(h) višenj ali kompot.

Model namažemo z meki margarinom, i z melov posipamo. V edno skleco denemo melo, drože, stere smo v cukranoj mlejki dali naleteti, vlejemo k meli, cūj dejemo sau, cukar, limono, rozine, jajce, topeu margarin. Tak dugo mejsimo, dočas de fejt penasto tastao. Mlejko, či je malo, še leko vlejč, naj bole meko testau dobimo. Gda je testau zavolč omešeno, go pokrijemo in njajmo 20 minut počivati. Potejn go dejemo na deskau spletemo, ali samo zvalekamo i dejemo v model do trifartale, če se gene, spečemo. Z iglov piknemo, probajmo, naj ne ostane sirauvo. Razladi naj se v modeli. Potejn go vōzememo, na velki taler ali dugo skleco, prelijemo z bejlim prelivom in okrasimo z višnjami ali s kompotom.

Dober tek vam želi: Hilda Čabai

KA JE TAU?

KAK SE ZOVÉ

na Gorenjon Siniki:

na Dolenjon Siniki:

v Ritkarovci:

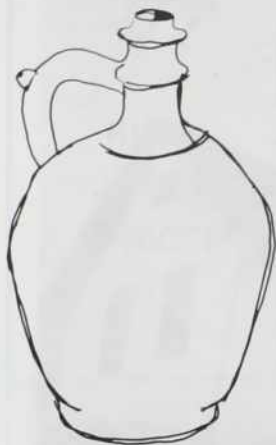
na Verici:

v Števanovci:

v Andovci:

v Slovenskoj vesi:

v Sakalauvci:

Kak so nūcali: .....

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

kropnjača - lesena kad
za kuhanje, parjenje
lanene obleke

párukád - a vászonruha
párolására, lugozására
(hamuval)

Tak se zové na Gorenjon
Siniki: pár/s kršnjačo.

Tak so nūcali: zgrebne
lijene, gvant so tak prali.
Pár so s kršnjačov dojpok-
rili. V kršnjačo so pepeu
djali pa s kropom polejali.
Voda spodkar vó na liknjo
tekla v škač, pa so večkrat
gorvladjali.

BABIČINA PRPOVEJST

(Prpovejda Miokina Mina (Köles Józsefné) z Gorenjoga
Senika)

ZAKA ŠKODI VINO LUDEM?

Kak je človik prvi trst posado, tau vidi vrag i si
premišlava, kakšo formo bi on tudi leko s toga hasek
meu.

Po dugom premišlavanji se zasmeje in pravi: "Tak de
dobro!"

Nej daleč od njega je edna mala birka (ovca), z blejan-
jem iške svojo mater. Vrag go prime ino buje pa z njčov
krvjov polejč korenjč trsta.

Natou zgradne edno opico, štera z drejva opazuje
njegvo delo. Vrag go zgrabi i njej zasiukne šinjek, pa s
tau krvjov tudi polejč trsta korenjč.

Kak okolik pogledne, vidi prauti sebi bližečega oros-
lana (leva), šteri bi rad krv lizo. Vrag ga prime i buje, s
krvjov tudi polejč korenjč.

Naslednje opazi edno svinjo, štera se kališe v blati. Tau
tū buje i z krvjov ravno tak kak z ovimi, polejč mladoga
trsta korenjč.

Zdaj z najvejšov zadovolnostjo i veseljem, da se njemi
je posrečilo v trst pistiti vse ono naturo od te živine, odide
dale.

Trst rasté i rodi, človik pobere z njega grozje, vküper
sklači i vózpreša, s šteroga postane najbaugša kaplica.

Kak se prva kupica vina spije, s tauv dobi človik last-
nosti male birke, je pokoren kak mlada birka.

Po drugoj kupici človik postane živ, veseli, obima
druge i rad kišuje ženske, z radostjov skače i se rad
preštima, po šterom se njemi razpisti jezik i potom
zapletava, s tem v njem dela krv opice.

Po tretji kupici se človik za močnoga drži, rad se svajuje
i ne trpi, da bi njemi stoj prauti gučo, nego šče, da bi se
njemi vsakši ponizo tau dela oroslanova krv.

Pri štrtoj kupici človik zgubi pamet, pijen grata i se več
nemre držati, blaten postane kak svinja, to zato, ar v njem
dela i ga v oblast dobila svinjska krv.

MILNI MEHURČKI

Ob dolgih večerih se lahko
igraš z milnimi mehurčki.

Pripraviti je treba milnico. V
vodo lahko nastrgaš milo in
ga raztopiš.

Za pihanje balončkov lahko
uporabiš slamico. Pomoči jo
v milnico, počasi pihni in
balonček bo tu. Če imaš
potrpljenje, lahko narediš
"super balone".

Veliko zabave pri pihanju
balončkov!

VZGOJIMO SI POMARANČO

Zelo rad imam cvetlice.
Najbolj ponosen sem na
pomarančo in limono, ker
sem ju sam vzgojil. Iz se-
men pomaranč, mandarin
in limon lahko vzgojimo
lepe okrasne rastline.

Ko pojemo pomarančo
ali limono, ne zavržimo
semen. Seme operemo v
mlačni vodi, nato pa ga

posadimo v cvetlični
lonček. Posadimo ga
samo pol centimetra
globoko. Lonček pos-
tavimo na toplo in svetlo
mesto. Ko se bo zemlja
osušila, jo moramo zaliti.
Po nekaj tednih bomo
opazili mlade rastlinice, ki
bodo pognale iz semena.

Tako bomo vzgojili lepo

okrasno rastlino, ki bo tudi
nadvse koristna, saj s
svojim listjem čisti zrak v
sobi.

Tudi ti poskusi vzgojiti
pomarančo, limono, man-
darino ali datelj, ker se je
meni posrečilo!

Adrijan Takač
OŠ Gornji Senik

VÜZEMSKÉ RAMENKE

Sirauve jajce napišimo z raztopljenim vraučim voskom.
Te vosk mora biti od včel. S takšo perov napišemo, s
šterov smo prva s tintov pisali. Vmejst farbo skujemo. Če
je farba mrzla, denemo napisane jajce v farbo dokeč
nedo rideče ali sive. Jajce vözememo na edno siijo coto.
Gda so že siije, vužgimo svejčo, držimo jajce nad
svejčov, odtopljen vosk na raji zbršimo z vatov ali
coticov. Gde je vosk biu, ostane jajce bejlo. Potom na
jajci dve mali liknjici naredimo, na špičenoj in na
drugom kraji. Jajce strosimo i vöpopinemo. Skauz
liknjice potegnemo pamuk pa ga zvežemo. S špekovo
kožico je namažemo, aj se svejtijo. Jajce na mačicine
vejice obesimo.

Na jajce vsefelé motive leko napišemo: rože, zavce,
ime, datum ppt.

KAJ MISLITE ?

O vüzmu

"Eške dvakart gorastanemo pa je že tū vüzem," pravi deca. Zato smo pa malo spitavali vertinje od vözma. Kak je bilau prvin pa kak je zdaj. Kak praznuje držina vüzem.

Ani Nyirö

"Sarmački je že tē svetek, zato ka malo je pejnaz. Radi smo, če na gvant pa ne djesti dojda. Brezi pejnaz se človak eške vüzma ne more veseliti tak kak prvin. Furt si na tisto brodi, kak bau tadala, gda je vse tak drago. Mi post držimo, masau tū nesćmo svečat. Tak se začna pri nas vüzem. Na vüzemsko nedelo pa ponejdlak k meši demo. Od tauga stoji pri nas vüzem.

Štajarna-Kustuga Veronika

"Sprva na vüzemske svetke smo vse kreda naleküivali. Bejlili smo ram, vse smo sćstili pa v red vzeli. Mati so pekli, šunko so küjali. Radi smo bili, ka vüzemski svetki pridejo. Od fašenka smo post držali. Tecajt smo mesau nej djeli. Zdaj že takši dugi cajt ne držimo posta. Na Gorenjom Seniki na bergaj so prvin odjan nalagali pa strejlali. Tau je sploj koražno bilau. Tū v Varaša tauga nejga. Dnevi tak tadejo, ka človak samo tau vpamat zema, ka je tū vüzem pa že minau tū."

Gulaški Margit

"Prvin je svetek bola držalo lüstvo, nej kak zdaj. Zdaj se ne štē, če je sobota ali nedela, lüstvo vnoči pa vudně dela. Tau je vejn zato, ka je lüstvo brezi dela ostalo pa če se malo dela najde, te je vseeno če je svetek ali petek. Prvin so se na vüzem že naprej napalavali. Zdaj, zdaj nikanej. V dosta mejsta je vüzem ranč tak kak drugi den. Mi zato držimo post pa masau tū nesemo svečat."

KARTA

Naš Peter je že zrejli človek biu, gda je oprvin odo v Budimpešo. Brž je opravo svojo delo, do cuga je pa emo eške dosta cajta. Že se je vönagledo, gda je prišo k ednoj zidini, gde so ma raztomačili, ka je tau kino (mozi).

On si je pa tak mislo, ka ma je tau ranč dobro prišo, zdaj de nut, pogledna eden dober film, pa te že leko de na cug. Ta stauipi pa si küpi edno karto. Za edno malo že drugo, potistom pa že tretjo karto küpijete. Zakoj?"

Naš Peter pa zdaj eta pravi: "Zakoj, zakoj? Že sem dvakart sto nut titi, tam pred dverami me je furt stavila edna ženska, me je prosila karto pa mi go je vkiip vćsenila. Kak mo etak nut üšo?"

NAURI PES

Naš Gustek je eden den vse poškrabani pa vkiip zmlaçani prišo v fabriko

NIKA ZA SMEJ

delat. Padaši se čudivajo pa ga pitajo: "Gustek, ka se ti je pa zgodilo, ka etak vögledaš?"

Gustek pa zdaj etak pravi: "Samo njajta. Snočkar se sploj kesnau domau prišo. Kak oprem vrata, pes me je nej spozno, na mē je skočo, pa me je vse vkiip zmlato pa poškrabo."

Zdaj pa eden delavec etak pravi: "No, vejš, moj padaš, dja bi se od takšoga nauroga psa vćasin razpito (ločil)."

PORABJE

**ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/80-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija